

Economische woordenlijst (II)

bij de cursus Kostprijsberekening

gegeven door Hendrik Claessens, handelsingenieur
Lethas CVO academiejaar 2005-2006

Absorption costing

Integrale kostenrekening

Methode van kostentoeerkening waarbij alle kosten aan producten worden toegerekend

Account analysis method

Account analysemethode

Methode om kosten te schatten door deze in te delen in vaste, variabele of gemengde kosten, ten opzichte van de beschouwde activiteit. Deze indeling geschiedt meestal op basis van kwalitatieve methodes

Accrual accounting rate of return (AARR) or Accounting rate of return or Return on investment (ROI)

Rendement (op investeringen)

Investeringsbeslissingsmethode die het gemiddelde jaarinkomen van een project deelt door de benodigde investering

Activity based budgeting

Methode van budgettering die zich met name richt op de gebudgetteerde kosten van de activiteiten die nodig zijn om producten en/of diensten te maken en te verkopen

Activity based costing (ABC)

Kostenallocatiemethode waarbij kosten op basis van bij de productie betrokken activiteiten worden toebedeeld aan producten

Allowable cost

Toegestane kosten

Kosten waarvan de contractpartijen overeenkomen dat deze behoren tot de kosten die gedekt zullen worden

Appraisal costs

Kosten die nodig zijn om te ontdekken welke van de producten niet aan de gestelde specificaties voldoen

Attention directing

Aandacht vestigen op

Op welke problemen gaat een bedrijf zich richten? Aandacht wordt geschonken aan bepaalde probleemgebieden, gevonden verschillen worden verklaard, en mogelijke wegen ter verandering worden onderzocht

Autonomy

Autonomie

De mate van vrijheid van managers om beslissingen te nemen

Average waiting time

De gemiddelde tijd dat een order 'wacht' voordat gestart wordt met de set-up en productie

Backflush costing

Kostensysteem dat de vastlegging weglaat van sommige of alle stadia van het proces van het kopen van directe materialen tot het verkopen van het gereed product

Balanced scorecard (BSC)

Een kader om een strategie in te voeren door de missie en strategie van een onderneming te vertalen in een verzameling van performance indicatoren

Benchmarking

Het continue proces van het vergelijken van het prestatieniveau van het produceren van producten en diensten en het uitvoeren van activiteiten met de 'beste' prestatieniveaus in een sector of branche

Book value

Boekwaarde

De oorspronkelijke kosten minus de totale afschrijvingen van een activum

Bottleneck

Knelpuntfactor

Die productiefactor waar de hoeveelheid werk die moet worden gedaan de beschikbare capaciteit benadert of te boven gaat

Breakeven point

Breakeven punt

Het breakeven punt is die hoeveelheid afzet waarbij de totale opbrengsten gelijk zijn aan de totale kosten, dat wil zeggen: die hoeveelheid afzet waarbij de winst nul is

Budget

Budget

Kwantitatieve weergave van een voorgesteld plan door het management voor een bepaalde toekomstige periode (meestal één jaar)

Budgetary slack

De praktijk dat bij een budget de opbrengsten bewust worden onderschat en/of de kosten worden overschat zodanig dat de budgettaire doelen eenvoudiger te bereiken zijn

Bundled product

Een samenstelling van twee of meer producten of diensten die worden verkocht voor één prijs, waarbij de individuele producten of diensten waaruit de bundel bestaat ook apart worden verkocht tegen een eigen prijs

Business function costs

De totale kosten (variabel en vast) van een bepaalde business function in de value chain (waardeketen)

Byproducts

Bijproducten

Producten van een gemeenschappelijk productieproces die een lage verkoopwaarde hebben vergeleken met de verkoopwaarde van het hoofdproduct of de joint products

Capital budgeting

Investeringsbeslissingen

Het maken van lange termijn planningsbeslissingen voor investeringen in projecten

Carrying costs

Kosten die horen bij het aanhouden van een voorraad te verkopen product

Cash Budget

Schema van de verwachte contante ontvangsten en uitgaven

Cause-and-effect diagram or Fishbone diagram

Oorzaak-gevolg-diagram of Visgraatdiagram

Diagram dat de mogelijke oorzaken van een defect aangeeft. Er worden meestal vier categorieën van mogelijke oorzaken onderscheiden: mensen (human factors), methodes (methods and design factors), middelen (machine-related factors) en materialen (materials and components factors)

Coefficient of determination (r^2)

Het percentage variantie in de afhankelijke variabele dat wordt verklaard door één of meer onafhankelijke variabelen in een regressie-analyse

Collusive pricing

Vindt plaats wanneer ondernemingen in een bepaalde bedrijfstak samenwerken bij het nemen van prijs- en productiebeslissingen om een prijs die boven de marktprijs ligt te bereiken en daarmee de handel te beperken

Common cost

Gemeenschappelijke kosten

Kosten van een activiteit of kostenobject die gedeeld worden door twee of meer gebruikers

Complete reciprocated cost or Artificial cost

De kosten van een ondersteunende afdeling zelf plus alle kosten van leveringen tussen afdelingen onderling aan deze afdeling

Conference method

Conferentiemethode

Methode om kosten te schatten door analyses en meningen over kosten en cost drivers van verschillende afdelingen in een organisatie te verzamelen

Conformance quality

Geeft aan hoe goed een product of dienst presteert in relatie tot het ontwerp en de productspecificaties

Constant or Intercept

Constante of Intercept

De component van de afhankelijke variabele (hier: totale kosten) die, binnen de gegeven grenzen, niet verandert door een verandering in de onafhankelijke variabele(n) (hier: het activiteitsniveau) ingeval van een regressie-analyse Constant gross-margin percentage NRV method Methode die de gemeenschappelijke kosten verdeelt over de joint products zodanig dat het algehele (overall) bruto marge percentage voor alle afzonderlijke producten gelijk is Constraint Beperking Een wiskundige vergelijking waaraan voldaan moet worden door de variabelen in een wiskundig model Contribution margin Contributiemarge of -bijdrage Het verschil tussen de totale opbrengsten en de totale variabele kosten van een product of dienst. Het contributiepercentage is gelijk aan de contributiemarge per eenheid product gedeeld door de verkoopprijs

Control

Beheersing

Proces waarbij gezorgd wordt voor de aanpassing van het feitelijke gedrag van iets of iemand in de richting die overeenkomt met de gestelde doelen van een afdeling of organisatie

Control chart

Controlediagram

Grafiek waarin een serie van opeenvolgende metingen van een bepaalde stap, procedure of operatie met vaste tijdsintervallen wordt weergegeven. In de grafiek zijn het gemiddelde en de tolerantiegrenzen te zien op basis van de verwachte statistische verdeling van die stap, procedure of operatie

Controllability

Beheersbaarheid

Mate van invloed die een bepaalde manager heeft op kosten, opbrengsten of andere zaken waarvoor hij verantwoordelijk is

Cost Accounting

De verzameling, de toerekening, en de analyse van de kosten van activiteiten, met het oog op de verschaffing van informatie in het kader van zowel externe als interne verslaggeving

Cost Accounting Standards Board (CASB)

Instelling van de regering van de VS die het alleenrecht heeft om standaarden en interpretaties voor kostenallocatie te construeren, uit te vaardigen, te verbeteren en af te schaffen, met als doel uniformiteit en consistentie te krijgen bij het meten, bepalen en toewijzen van kosten binnen contracten in de VS

Cost center

Uitgavencentrum

Responsibility center waarin een manager alleen verantwoordelijk is voor de kosten

Cost estimation

Kostenschatting

Het meten van de relatie tussen kosten en het activiteitsniveau (in het verleden)

Cost function

Kostenfunctie

Wiskundige formule die de relatie tussen de kosten en het activiteitsniveau beschrijft

Cost incurrence

Vindt plaats indien een bron wordt opgeofferd of verbruikt om een bepaald doel te bereiken

Cost leadership

Kostleiderschap

De mogelijkheid voor een organisatie om lagere kosten te hebben dan concurrerende organisaties door productiviteits- en efficiencyverbeteringen, verspillingen te verminderen, en kosten strikt te beheersen

Cost management

Activiteiten in het kader van lange en korte termijn plannings- en beheersingsbeslissingen waardoor de waarde van een product of dienst voor klanten wordt verhoogd en de kosten ervan worden verlaagd

Cost predictions

Kostenvoorspelling

Voorspelling van de (toekomstige) kosten

Costs of quality (COQ)

Kwaliteitskosten

Kosten die nodig zijn om te voorkomen dat producten van een lage kwaliteit worden gemaakt

Cost-volume-profit (CVP) analysis

Kosten-Volume-Winst analyse

CVP-analyses helpen managers te begrijpen hoe de kosten, opbrengsten en winst veranderen door een verandering van het aantal verkochte eenheden. CVP-analyses gaan uit van een aantal veronderstellingen (dat alle kosten eenduidig vast óf variabel zijn met betrekking tot het aantal geproduceerde en verkochte eenheden, de variabele kosten recht evenredig zijn met de hoeveelheid eenheden etc.)

Cumulative average-time learning model

Model voor de leercurve waarbij de cumulatieve gemiddelde productietijd per eenheid afneemt met een constant percentage wanneer de cumulatieve hoeveelheid geproduceerde eenheden verdubbelt

Current cost

Meetwaarde van de bedrijfsmiddelen gebaseerd op de kosten van aanschaf van gelijksoortige bedrijfsmiddelen op dit moment of de kosten van het inkopen van een bedrijfsmiddel dat voorziet in gelijksoortige diensten indien gelijksoortige bedrijfsmiddelen momenteel niet te koop zijn

Customer life-cycle costs

De totale kosten die een klant maakt om een product of dienst aan te schaffen en te gebruiken totdat het product of de dienst vervangen wordt

Customer-response time

De tijd tussen het door de klant plaatsen van een order en het afleveren van het product of de dienst bij de klant

Decentralization

Decentralisatie

De vrijheid voor managers op een lager niveau (subunits) van de organisatie om beslissingen te nemen

Decision model

Beslissingsmodel

Formele methode om een beslissing te nemen, vaak met behulp van kwantitatieve en kwalitatieve analyses

Denominator level

De noemer/norm waardoor de gebudgetteerde vaste overheadkosten worden gedeeld om een maatstaf voor deze kosten te bepalen

Dependent variable

Afhankelijke variabele

De te voorspellen variabele (hier: kosten) in een regressie-analyse

Differential cost

Het verschil in totale kosten tussen twee alternatieven

Differential revenue

Het verschil in totale opbrengsten tussen twee alternatieven

Direct allocation method or Direct method

Directe methode

Methode om kosten toe te wijzen die kosten van elke ondersteunende afdeling direct verdeelt over productieafdelingen

Discounted cash flow (DCF) method

Investeringsbeslissingsmethode die alle verwachte kasstromen van een project meet alsof ze allemaal op één moment plaatsvinden

Discretionary costs

De kosten die voortkomen uit periodieke beslissingen omtrent de maximale toegestane kosten, ingeval er geen meetbare oorzaak-gevolg relatie tussen de output en de gebruikte middelen aanwezig is

Downsizing or Rightsizing

Een geïntegreerde benadering om de processen, producten en arbeid zo te bepalen dat de kosten en de noodzakelijke activiteiten dusdanig op elkaar zijn afgestemd dat er effectief en efficiënt geproduceerd kan worden (in de toekomst)

Downward demand spiral

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening
Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur
Lethas CVO <http://www.lethas.be>

Neerwaartse vraagspiraal

Het verschijnsel dat prijzen worden verhoogd ten gevolge van het feit dat de capaciteitskosten worden verdeeld over een lagere hoeveelheid geproduceerde eenheden. Als gevolg daarvan kan de vraag verder afnemen waardoor de kosten per eenheid product en de prijzen nog hoger worden

Dual pricing

Benadering bij de interne verrekenprijzen waarbij er gebruik gemaakt wordt van twee verschillende transfer prijs methodes om elke interdivisionele transactie te prijzen

Dual-rate cost-allocation method

Methode om kosten toe te wijzen waarbij de kosten worden ingedeeld in twee subgroepen, waarvan er één de variabele kosten afdekt en de ander de vaste kosten. De subgroepen gebruiken een verschillende basis voor de kostentoe wijzing

Dumping

In het buitenland verkopen van producten beneden de in het binnenland geldende prijs, waardoor organisaties in het buitenland mogelijk worden benadeeld

Economic order quantity (EOQ)

Optimale bestelordergrootte

Beslissingsmodel dat de optimale hoeveelheid voorraad berekent die besteld moet worden gegeven een aantal beperkingen

Economic value added (EVA®)

Bedrijfswinst na belastingen minus de gewogen gemiddelde kosten van kapitaal na belastingen, vermenigvuldigd met de totale middelen (activa) minus de huidige verplichtingen (passiva)

Effectiveness

Doeltreffendheid

De mate waarin een vooraf gesteld doel wordt bereikt

Efficiency

Doelmatigheid

De relatie tussen de input en de output. Een doelmatige of efficiënte werkwijze is die werkwijze waarbij bij een gegeven output een minimum aan input nodig is of bij een gegeven input een maximale output wordt bereikt

Efficiency variance or Usage variance

Efficiencyverschil

Het verschil tussen de werkelijke hoeveelheid gebruikte input en de gebudgetteerde hoeveelheid input, maal de gebudgetteerde prijs

Effort

Inspanning

Inspanning om een doel te bereiken

Engineered costs

Kosten die voortkomen uit een oorzaak-gevolg relatie tussen de cost driver, de output en de benodigde productiemiddelen

Expected value or Expected monetary value

Verwachte waarde

Gewogen gemiddelde van de resultaten met als gewicht de kans op dat resultaat

Experience curve

Ervaringscurve

Functie die laat zien hoe de kosten per eenheid product afnemen als het aantal geproduceerde eenheden toeneemt

External failure costs

Kosten die ontstaan doordat een product niet aan de gestelde eisen voldoet, nadat het is verzonden naar de klant

Feedback

Terugkoppeling

Het rapporteren over de resultaten behaald in het verleden om het mogelijk te maken betere beslissingen te nemen in de toekomst

Financial accounting

Externe verslaggeving

Informatievoorziening gericht op externe belanghebbenden zodat zij in staat zijn hun positie te bepalen ten aanzien van een organisatie

Fixed overhead flexible budget variance

Het verschil tussen de werkelijke vaste overheadkosten en de vaste overheadkosten in een flexibel budget

Flexible budget

Gemengd budget of Flexibel budget

Budget met de gebudgetteerde opbrengsten en kosten behorende bij het niveau van output zoals dat werkelijk in de gegeven periode is bereikt

Flexible budget variance

Flexibel budgetverschil

Het verschil tussen de werkelijke uitkomsten en het flexibele budget voor de gerealiseerde bedrijfsdrukke

Full costs of the product

De som van alle variabele en vaste kosten van alle business functions in de value chain

Goal congruence

Doelcongruentie

Bestaat indien afdelingen en individuen werken om dezelfde doelen te bereiken als het topmanagement heeft vastgesteld. De door eigenbelang gestuurde acties van managers zijn gericht op deze zelfde organisatiedoelen

Gross margin

Bruto winst

De totale omzet minus de totale kosten van de verkochte goederen (inkoopkosten en/of productiekosten)

Gross margin percentage

Bruto winst percentage

De bruto winst gedeeld door de opbrengsten

Growth component

Groeicomponent

Vershil in productieresultaat dat volledig wordt veroorzaakt door een toename van het aantal verkochte eenheden tussen de ene en de andere periode

High-low method

Hoog-laag methode

Methode om een kostenfunctie te schatten, gebruikmakend van de waarnemingen bij de hoogste en de laagste waarde van de cost driver en de bijbehorende kosten

Homogeneous cost pool

Homogene kostengroep

Kostengroep waarin alle kosten dezelfde oorzaak-gevolg relatie (of dezelfde benefits-received relatie) hebben met de grondslag van de kostenallocatie

Imputed costs

Kosten die voorkomen in bepaalde situaties maar die meestal niet voorkomen in accountingprocedures

Incremental cost

Incrementele kosten

De totale extra kosten van een bepaalde activiteit

Incremental cost-allocation method

Methode die de individuele gebruikers van een kostenobject rangschikt op volgorde van afnemende verantwoordelijkheid voor de gemeenschappelijke kosten, en deze rangschikking vervolgens gebruikt om de kosten te verdelen over de gebruikers

Incremental revenue

Incrementele opbrengsten

De totale extra opbrengsten van een bepaalde activiteit

Incremental revenue-allocation method

Methode waarbij de individuele producten in een bundel worden gerangschikt volgens bepaalde criteria die worden bepaald door het management. Daarna wordt deze volgorde gebruikt om de opbrengsten van de bundel over de individuele producten te verdelen

Incremental unit-time learning model

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening
Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur
Lethas CVO <http://www.lethas.be>

Model voor de leercurve waarbij de tijd nodig om de laatste eenheid te produceren afneemt met een constant percentage, elke keer als de cumulatieve hoeveelheid geproduceerde eenheden verdubbelt

Independent variable

Onafhankelijke variabele

De variabele die wordt gebruikt om de afhankelijke variabele te verklaren (hier: activiteitsniveau) in een regressie-analyse

Industrial engineering method or Work measurement method

Industrial Engineering methode

Benadering van kostenschattingen waarbij de relatie tussen de fysieke inputs en outputs wordt geanalyseerd

Inflation

Inflatie

Het verminderen van de waarde van geld over tijd

Insourcing

Zelf goederen of diensten in de organisatie maken in plaats van deze in te kopen

Intermediate product

Intermediair product of tussenproduct

Product dat van de ene afdeling van een organisatie gaat naar een andere afdeling van de organisatie. Daar wordt het product verder bewerkt of verkocht

Internal failure costs

Kosten die ontstaan doordat een product niet aan de gestelde eisen voldoet, voordat het is verzonden naar de klant

Internal rate-of return (IRR) method

Interne rentevoet methode

DCF-methode die de rentevoet berekent waarmee de contant gemaakte waarde van de ontvangsten gelijk is aan de contant gemaakte waarde van de uitgaven

Inventory management

Voorraadmanagement

Het plannen, coördineren en beheersen van de activiteiten die samenhangen met de stroom van voorraden in, door en uit een organisatie

Investment

Investering

Middelen of activa die gebruikt worden om inkomen te genereren

Investment center

Investeringscentrum

Responsibility center waarbij de manager verantwoordelijk is voor de investeringen, opbrengsten en kosten

Joint cost

Gemeenschappelijke kosten

Kosten van één productieproces dat gelijktijdig meerdere producten voortbrengt

Joint products

Gemeenschappelijke producten

Producten van een gemeenschappelijk productieproces die een hoge verkoopwaarde hebben vergeleken met de verkoopwaarde van andere producten die ook uit dit proces voortkomen

Just-in-time (JIT) production or Lean production

Vraaggedreven productiesysteem waarbij elke component in een productielijn wordt geproduceerd direct als het nodig is voor de volgende stap in de productielijn

Just-in-time (JIT) purchasing

Het kopen van goederen of materialen zodanig dat de aanlevering direct voorafgaat aan de vraag of het gebruik

Kaizen budgeting

Methode van budgettering waarbij duidelijk zichtbaar wordt gemaakt dat een proces van continu verbeteren wordt verwacht gedurende de budgetperiode

Learning curve

Leercurve

Functie die de relatie meet tussen de afnemende werkuren per eenheid product bij het toenemen van het aantal geproduceerde eenheden doordat arbeiders leren en hun werk steeds beter doen

Life-cycle budgeting

Budgetteringsmethode die alle opbrengsten en kosten omvat die aan een product worden toegewezen, vanaf de initiële R&D-fase tot en met de laatste fase van gebruikersondersteuning en service

Life-cycle costing

Manier van kostprijsbepaling waarbij de individuele value chain kosten, vanaf de initiële R&D-fase tot en met de laatste fase van gebruikersondersteuning en service, worden toegewezen aan een product

Linear programming (LP)

Lineair programmeren (LP)

Optimalisatietechniek die wordt gebruikt om een doelfunctie te optimaliseren gegeven verschillende beperkingen

Locked-in costs or Designed-in costs

Kosten die nog niet gemaakt zijn, maar die op basis van een beslissing uit het verleden in de toekomst gemaakt zullen worden

Main product

Hoofdproduct

Product van een gemeenschappelijk productieproces dat als enige een hoge verkoopwaarde heeft

Make-or-buy decision

Beslissing om een product of dienst zelf te maken of in te kopen

Management accounting

Interne verslaggeving

Het verzamelen en rapporteren van informatie ten behoeve van het nemen van beslissingen en het oplossen van besturingsvraagstukken door mensen binnen de organisatie

Management by exception

Managementmethode waarbij de meeste aandacht wordt gegeven aan stappen, producten, procedures of aandachtsgebieden die niet lopen zoals verwacht en de minste aandacht aan die stappen, producten, procedures of aandachtsgebieden die wel lopen zoals verwacht

Management control system

Methode van het verzamelen en gebruiken van informatie om het planningsproces, de beheersingsbeslissingen en het gedrag van managers en medewerkers te ondersteunen en te coördineren

Manufacturing cells

Bepaalde groepering van alle soorten middelen die nodig zijn voor het produceren van een zeker product

Manufacturing lead time or Manufacturing cycle time

De tijd tussen het ontvangen door de productieafdeling van een order en het afleveren door deze afdeling van het gereed product

Margin of safety

Veiligheidsmarge

De hoeveelheid verwachte omzet bovenop de breakeven omzet

Master budget or Pro forma statements

Hoofdbudget

De begrote winst- en verliesrekening die een samenvatting is van het budgetplan

Master-budget capacity utilization

Het verwachte capaciteitsgebruik gedurende de huidige budgetperiode

Materials requirements planning (MRP)

Systeem voor het maken van de voorraad gereed product op basis van de voorspellingen van de vraag naar het product

Mixed cost or Semivariable cost

Gemengde kosten of Semivariabele kosten

Kosten die zowel vaste als variabele elementen bevatten

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening

Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur

Lethas CVO <http://www.lethas.be>

Moral hazard

Een situatie waarin een medewerker verkiest minder inspanning te leveren dan gewenst wordt door de eigenaar omdat de inspanning van de medewerker niet precies kan worden gecontroleerd of afgedwongen

Motivation

Motivatie

De wens om een bepaald doel te bereiken gecombineerd met de uit die wens voortkomende inspanningen om het doel te bereiken

Multicollinearity

Multicollineariteit

Verschijsel dat twee of meer onafhankelijke variabelen in een regressiemodel sterk onderling samenhangen

Multiple regression

Multipere regressie

Regressiemodel waarbij de afhankelijke variabele verklaard wordt uit twee of meer onafhankelijke variabelen

Net income

Netto inkomen

Winst na belasting

Net present value (NPV) method

Netto-contante-waarde methode

DCF-methode die de verwachte winst of verlies van een project berekent door de toekomstige ontvangsten en uitgaven contact te maken met behulp van het gewenste minimale rendementspercentage

Net realizable value (NRV) method

Methode die de gemeenschappelijke kosten van producten verdeelt over joint products op basis van de uiteindelijke verkoopwaarde minus de specifieke kosten van de totale productie van deze producten gedurende de verslaggevingsperiode

Nominal rate of return

Nominale rendementsvoet

Is gebaseerd op drie elementen: een risicovrij element indien er geen inflatie is, een bedrijfsrisico element, en een inflatie-element

Nonvalue-added cost

Een kostenpost die, indien niet gemaakt, de (waargenomen) waarde of het nut van het gebruik van een bepaald product of een bepaalde dienst voor de gebruiker niet verlaagt

Normal capacity utilization

Normale capaciteit

De mate van capaciteitsgebruik zoals gemiddeld genomen nodig was voor de vraag in de afgelopen periodes

Objective function

Doelfunctie

Geeft de functie weer die gemaximaliseerd of geminimaliseerd moet worden in een beslissingsmodel

On-time performance

Situatie waarbij een product of dienst daadwerkelijk wordt geleverd op het geplande moment van levering

Operating leverage

Technisch hefboomeffect of Hefboomwerking van de productie- en kostenstructuur

Operating leverage beschrijft de effecten van de vaste kosten op verschillen in de winst als er zich een verandering voordoet in het aantal verkochte eenheden (en dus in de contributiemarge). Gegeven het aantal verkochte eenheden is de operating leverage gelijk aan de contributiemarge gedeeld door de winst

Opportunity cost

Opportuniteitskosten

De bijdrage aan het inkomen die gemist wordt door een beperkte factor niet voor het op een na beste alternatief in te zetten

Ordering costs

Bestelkosten

De kosten voor het maken, uitvoeren en betalen van inkooporders, inclusief het ontvangen en inspecteren van de items waaruit de order bestaat

Outsourcing

Proces om goederen en/of diensten van andere organisaties te kopen in plaats van deze zelf te maken

Pareto diagram

Pareto diagram

Diagram dat aangeeft hoe vaak elk type fout in een product of proces voorkomt, gerangschikt van de meest voorkomende naar de minst voorkomende fout

Partial productivity

Partiële productiviteit

Meetwaarde voor de hoeveelheid geproduceerde output, gedeeld door de gebruikte hoeveelheid van een bepaalde input

Payback

Terugverdienperiode

Investeringsbeslissingsmethode die de tijd meet waarin de investering zichzelf terugverdient in de vorm van verwachte toekomstige kasstromen

Peak-load pricing

Het gebruik om een hogere prijs te berekenen voor hetzelfde product of dezelfde dienst gedurende een periode dat de vraag de fysiek beschikbare capaciteit benadert

Perfectly competitive market

Markt van volledige mededinging

Bestaat wanneer er een homogeen product is waarvoor de inkoop- en verkoopprijzen gelijk zijn en geen van de individuele verkopers of inkopers deze prijzen zelfstandig kan veranderen

Physical-measure method

Methode die gemeenschappelijke kosten verdeelt op basis van het relatieve gewicht, volume, of een andere fysieke meeteenheid op het moment van splitoff van de totale productie van de bijbehorende producten gedurende de verslaggevingsperiode

Planning

Het geheel van de keuze van organisatie- of productiedoelen, het genereren en identificeren van alternatieven om de gestelde doelen te bereiken, het selecteren van het optimale alternatief, en het communiceren van de gekozen doelen en de manier om de doelen te bereiken binnen de hele organisatie

Practical capacity

Praktische capaciteit of Technisch mogelijke capaciteit

Capaciteitsniveau gebaseerd op de theoretisch capaciteit verminderd met onvermijdbare beperkingen (bijvoorbeeld vanwege gepland onderhoud of vakanties)

Predatory pricing

Vindt plaats wanneer een onderneming een prijs bepaalt die lager ligt dan de gemaakte kosten, met als doel concurrenten te verdrijven en het aanbod te beperken, om vervolgens later zelf de prijzen te verhogen in plaats van de vraag te vergroten

Prevention costs

Preventieve kosten

Kosten die nodig zijn om te voorkomen dat er producten gemaakt worden die niet aan de gestelde specificaties voldoen

Price discrimination

Prijsdiscriminatie

Het gebruik om bij verschillende klanten een verschillende prijs te vragen voor hetzelfde product of dezelfde dienst

Price variance

Prijsverschil

Het verschil tussen de werkelijke prijs per eenheid product en de gebudgetteerde prijs per eenheid, vermenigvuldigd met het werkelijk aantal eenheden

Price-recovery component

Vershil in productieresultaat dat volledig wordt veroorzaakt door een verschil in prijzen van input en output tussen de ene en de andere periode

Problem solving

Problemen oplossen

Op welke wijze kan een organisatie een bepaald probleem het beste oplossen?

Product differentiation

Productdifferentiatie

De mogelijkheid voor een organisatie om producten of diensten aan te bieden die door klanten als de beste en als uniek worden beschouwd vergeleken met concurrerende organisaties

Product life cycle

Levenscyclus

Deze cyclus beslaat de tijd tussen de eerste R&D-uitgave voor een product of dienst tot het moment dat er geen ondersteuning meer aan klanten wordt geboden

Production denominator level

De noemer/norm waardoor de gebudgetteerde vaste productieoverheadkosten worden gedeeld om een maatstaf voor deze kosten te bepalen

Production volume variance or Denominator level variance or Output level overhead variance

Het verschil tussen de gebudgetteerde vaste overheadkosten en de vaste overheadkosten, gealloceerd op basis van de werkelijke geproduceerde output

Productivity

Productiviteit

Meetwaarde voor de relatie tussen de werkelijk verbruikte input en de werkelijk gemaakte output. De productiviteit gaat omhoog door relatief minder inputs te verbruiken en/of relatief meer output te maken

Productivity component

Productiviteitscomponent

Kostenverandering veroorzaakt door het wijzigen van de hoeveelheid gebruikte input in de huidige periode ten opzichte van de hoeveelheid input die in de vorige periode gebruikt zou zijn om dezelfde output te genereren

Product-mix decision

Productiemixbeslissing

De beslissing van een organisatie welke producten te produceren en hoeveel van elk product te verkopen

Profit center

Winstcentrum

Responsibility center waarin een manager verantwoordelijk is voor de kosten en de opbrengsten

Profit-volume (PV) graph

Winst-afzetgrafiek

In deze grafiek wordt de winst uitgezet tegen de hoeveelheid verkocht product

Purchase-order lead time

De tijd tussen het plaatsen van een order en de aflevering van de desbetreffende order

Purchasing costs

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening
Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur
Lethas CVO <http://www.letas.be>

Kosten voor het verkrijgen van goederen van een leverancier, inclusief de vracht- en transportkosten

Qualitative factors

Kwalitatieve factoren

Niet-numerieke gegevens

Quality of design

Geeft aan in hoeverre de eigenschappen van een product of een dienst voldoen aan de behoeftes en wensen van een klant

Quantitative factors

Kwantitatieve factoren   Numerieke gegevens

Real rate of return

Reële rendementsvoet

Het rendementspercentage dat gevraagd wordt voor het afdekken van het investeringsrisico (zonder inflatie). Het percentage bevat een risicovrij element en een bedrijfsrisico element

Reciprocal allocation method

Wederzijdse methode

Methode om kosten te verdelen die expliciet rekening houdt met de goederen en diensten die ondersteunende afdelingen elkaar onderling leveren

Reengineering

Herontwerpen

Het fundamenteel heroverwegen en opnieuw ontwerpen van de bedrijfsprocessen om verbeteringen in kritische resultaatsfactoren te bewerkstelligen, bijvoorbeeld op het gebied van kosten, kwaliteit, service, snelheid en klanttevredenheid

Regression analysis

Regressie-analyse

Statistische methode die aangeeft hoeveel de afhankelijke variabele verandert door een wijziging in de waarde van de onafhankelijke variabele(n)

Relevant costs

Relevante kosten

De verwachte toekomstige kosten die verschillen tussen de bestudeerde alternatieven in een bepaalde beslissingssituatie

Relevant revenues

Relevante opbrengsten

De verwachte toekomstige opbrengsten die verschillen tussen de bestudeerde alternatieven in een bepaalde beslissingssituatie

Reorder point

Bestelniveau

Dié hoeveelheid voorraad die aangeeft dat er opnieuw bestellingen dienen plaats te vinden

Required rate of return (RRR) or Discount rate or Hurdle rate or Cost of capital or Opportunity cost of capital

Gewenste minimale rendementspercentage

Het minimale jaarlijkse rendementspercentage dat nog acceptabel is voor een afdeling of organisatie

Residual income (RI)

Overwinst

Boekhoudkundig inkomen minus een gewenst geldelijk rendement op de boekhoudkundige investering

Residual term

Residu

Het verschil tussen de werkelijke waarde en de voorspelde waarde van een afhankelijke variabele voor elke waarneming in een regressiemodel

Responsibility accounting

Systeem dat de plannen, activiteiten en resultaten meet van elk verantwoordelijkheidscentrum

Responsibility center

Verantwoordelijkheidscentrum

Gedeelte van een organisatie waarin een manager verantwoordelijk is voor een bepaalde groep activiteiten

Return on investment (ROI)

Rendement (op investeringen)

Het boekhoudkundige inkomen gedeeld door de boekhoudkundige investering

Revenue allocation

Het verdelen van de opbrengsten over de verschillende, met deze opbrengsten gerelateerde, objecten indien deze opbrengsten niet op een economische geschikte manier tot deze objecten te herleiden zijn

Revenue center

Opbrengstencentrum

Responsibility center waarin een manager alleen verantwoordelijk is voor de opbrengsten

Revenue driver

Omzet driver

Een factor, bijvoorbeeld het volume, die de omzet oorzakelijk beïnvloedt

Rolling budget or Continuous budget

Budget voor een gegeven periode in de toekomst, waarbij er na afloop van een specifieke periode (maand, kwartaal, jaar) weer een zelfde specifieke periode aan het budget wordt toegevoegd

Safety stock

Veiligheidsvoorraad

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening
Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur
Lethas CVO <http://www.lethas.be>

Voorraad die altijd aangehouden wordt onafhankelijk van de hoeveelheid voorraad die nodig is volgens het EOQ-model

Sales mix

De hoeveelheden van diverse producten en/of diensten waaruit de totale verkoop bestaat

Sales value at splitoff method

Methode die gemeenschappelijke kosten verdeelt over joint products op basis van de relatieve totale verkoopwaarde op het splitoff point van de totale productie van deze producten gedurende de verslaggevingsperiode

Sales-volume variance

Verkoopverschil

Het verschil tussen het flexibele budget voor de gerealiseerde productie en het oorspronkelijke statische budget voor de begrote productie

Scorekeeping

Stand bijhouden

Aan de hand van een analyse van de verschillen tussen budget en werkelijkheid tracht men de vraag te beantwoorden of de zaken goed of slecht gegaan zijn

Self-liquidating cycle

De beweging van geld, naar voorraad, naar opbrengsten en terug naar geld

Selling-price variance

Verkoopprijsverschil

Het verschil tussen de werkelijke verkoopprijs per eenheid product en de gebudgetteerde verkoopprijs per eenheid, vermenigvuldigd met het werkelijk aantal verkochte eenheden

Sensitivity analysis

Gevoeligheidsanalyse

In geval van onzekerheid kan deze techniek gebruikt worden door bij verschillende aannames de uitkomsten te berekenen. Dit is de zogenaamde "what-if" techniek

Separable costs

Specifieke kosten

Alle kosten (bijvoorbeeld van productie, marketing, distributie) die gemaakt worden na het splitoff point en die zijn toe te wijzen aan elk van de specifieke producten die vanaf het splitoff point ontstaan

Sequential tracking

Benadering in de productiekostenmethode waarbij de kosten worden vastgelegd in dezelfde volgorde als de werkelijke aankopen en het verloop van de productie

Simple regression

Regressiemodel waarbij de afhankelijke variabele verklaard wordt uit één onafhankelijke variabele

Slope coefficient

Informatie bij de cursus Kostprijsberekening
Cursus gegeven door Hendrik Claessens, Handelsingenieur
Lethas CVO <http://www.lethas.be>

Richtingscoëfficiënt

Coëfficiënt die in een regressiemodel aangeeft hoeveel de afhankelijke variabele verandert als de onafhankelijke variabele met één eenheid omhoog gaat

Single-rate cost-allocation method

Methode voor kostenverbijzondering waarbij alle kosten in één kostengroep worden opgenomen. Deze kosten worden verdeeld over de kostenobjecten met gebruikmaking van een zelfde verhouding

Specification analysis

Het toetsen van de veronderstellingen van een regressie-analyse

Splitoff point

Afsplitsingspunt

Het punt in een gemeenschappelijk productieproces waarna één of meer producten afzonderlijk te herkennen zijn

Stand-alone cost-allocation method

Methode die gebruikmaakt van de informatie die betrekking heeft op elke gebruiker van een kostenobject, teneinde een aparte eenheid van gewichten voor kostenallocatie te kunnen bepalen

Stand-alone revenue-allocation method

Methode die gebruikmaakt van productspecifieke informatie in een bundel van producten om zodoende gewichten voor het toewijzen van de opbrengsten van die bundel aan de bijbehorende individuele producten te verkrijgen

Standard

Standaardnorm

De met zorg vooraf bepaalde prijs, kosten of hoeveelheid, meestal per eenheid product

Standard cost

Standaardkosten

De met zorg vooraf bepaalde kosten per eenheid product

Standard costing

Methode van kostenberekening waarbij de directe kosten aan een kostenobject worden toegerekend door het vermenigvuldigen van de standaardprijs of een gekozen maatstaf met de standaardinput die is toegestaan voor de werkelijke geproduceerde output. De indirecte kosten worden gealloceerd op basis van de standaard indirecte maatstaven vermenigvuldigd met de standaard input die is toegestaan voor de werkelijk geproduceerde output

Standard error of the estimated coefficient

Standaardafwijking van de regressiecoëfficiënten

Getal dat aangeeft hoeveel de geschatte waarde van de regressiecoëfficiënten (mogelijkerwijze) beïnvloed wordt door willekeurige factoren

Static budget

Vast budget

Budget gebaseerd op de bedrijfsdrukke zoals begroot voorafgaand aan de budgetperiode

Static-budget variance

Verschil tussen het werkelijke resultaat en de gebudgetteerde hoeveelheid in het vaste budget

Step-down allocation method or Sequential allocation method

Stapsgewijze methode

Methode om kosten te verdelen die toestaat dat er tot op zekere hoogte rekening wordt gehouden met de goederen en diensten die ondersteunende afdelingen elkaar onderling leveren

Stockout costs

Kosten die veroorzaakt worden omdat binnen een organisatie een bepaald item niet meer beschikbaar is terwijl er wel vraag naar is ('nee verkopen')

Strategy

Strategie

De strategie van een organisatie geeft aan hoe een organisatie haar doelstellingen wil bereiken, gezien de eigen mogelijkheden en de kansen en beperkingen van de markt

Suboptimal decision making or Dysfunctional decision making or Incongruent decision making

Suboptimale besluitvorming

Beslissingen waarbij het voordeel voor de ene afdeling overtroffen wordt door het verlies (of vermindering van de winst) van de organisatie als geheel

Sunk costs

Kosten uit het verleden die onvermijdbaar zijn omdat ze niet meer teruggedraaid kunnen worden

Supply chain

De stroom van goederen, diensten en informatie ten behoeve van het te leveren product of de te leveren dienst, zowel binnen als buiten een organisatie

Target cost per unit

De geschatte lange termijn kosten per eenheid product die ervoor zorgen dat een onderneming het target operating income per eenheid haalt als het product wordt verkocht tegen de target price. De target cost per eenheid wordt berekend door het target operating income per unit af te trekken van de target price

Target operating income per unit

De winst die een onderneming wil maken op elke verkochte eenheid van een product Target price Richtprijs Geschatte prijs per eenheid product die een mogelijke klant bereid is te betalen Target rate of return on investment

De jaarwinst die een onderneming wil maken gedeeld door het geïnvesteerde kapitaal Theoretical capacity

Theoretische capaciteit Het capaciteitsniveau gebaseerd op de maximaal mogelijke productie bij continue en maximaal efficiënte productie Theory of constraints (TOC)

Een beschrijving van methodes om de winst te maximaliseren indien er sprake is van bottleneck en niet-bottleneck productiefactoren Throughput contribution

Opbrengsten minus de directe materiaalkosten van de verkochte producten

Throughput costing or Super-variable costing

Methode van kostentoerekening waarbij alleen de variabele directe materiaalkosten aan producten worden toegerekend. Alle andere kosten zijn periodekosten

Time driver

Die (productie)factor waarbij een verandering veroorzaakt wordt in de snelheid waarmee een activiteit wordt uitgevoerd

Time value of money

Tijdvoorkeur van geld

Het feit dat geld dat vandaag ontvangen wordt meer waard is dan geld ontvangen in de toekomst

Total factor productivity (TFP)

De ratio tussen de hoeveelheid geproduceerde output en de kosten van alle benodigde inputs, gebaseerd op de huidige prijzen

Transfer price

Interne verrekenprijs of Transfer prijs

Prijs die een afdeling rekent voor een product of dienst geleverd aan een andere afdeling van dezelfde organisatie

Trigger point

Verwijst naar een stadium in het proces van inkopen van directe materialen tot de verkoop van eenheden gereed product waarop kosten worden vastgelegd in het verslaggevingsstelsel

Unused capacity

Ongebruikte capaciteit

De hoeveelheid productiecapaciteit die beschikbaar is boven de productiecapaciteit die nodig is om aan de vraag van de huidige periode te voldoen

Value chain

Waardeketen

Opvolging van business functies waarbij waarde wordt toegevoegd aan het te leveren product of de te leveren dienst

Value engineering

Systematische evaluatie van alle aspecten van de functies van de value chain, met als doel de kosten te verlagen terwijl aan de behoefte van de klant wordt voldaan

Value-added cost

Een kostenpost die, indien niet gemaakt, de (waargenomen) waarde of het nut van het gebruik van een bepaald product of een bepaalde dienst voor de gebruiker verlaagt

Variable costing or Direct costing

Variabele kostencalculatie

Methode van kostentoerekening waarbij alleen de variabele kosten aan producten worden toegerekend. De vaste kosten komen als periodekosten ten laste van de winst- en verliesrekening

Variable overhead efficiency variance

Het verschil tussen de werkelijke hoeveelheid van de variabele overheadkosten gebruikt voor de werkelijke output en de gebudgetteerde hoeveelheid van de variabele overheadkosten toegestaan voor de werkelijke output, vermenigvuldigd met de gebudgetteerde variabele overheadmaatstaf

Variable overhead flexible budget variance

Het verschil tussen de werkelijke variabele overheadkosten en de variabele overheadkosten uit het flexibel budget

Variable overhead spending variance

Het verschil tussen de werkelijke variabele overheadkosten per eenheid en de gebudgetteerde variabele overheadkosten per eenheid, vermenigvuldigd met de werkelijke hoeveelheid variabele overheadkosten gebruikt voor de werkelijke output

Variance

Vershil

Het verschil tussen een werkelijk resultaat en een gebudgetteerd resultaat